

PEHRSDOTTER, KARIN

**Handlingar, angående den predikande pigan
Carin Persdotter från Neriket och Hardemo
socken.**

Stockholm
1773

EOD – Miljoner böcker bara en knapptryckning bort. I mer än 10 europeiska länder!

Tack för att du väljer EOD!

Europeiska bibliotek har miljontals böcker från 1400- till 1900-talet i sina samlingar. Alla dessa böcker går nu att få som e-böcker – de är bara ett musklick bort. Sök i katalogen från något av biblioteken i eBooks on Demand- nätverket (EOD) och beställ boken som e-bok – tillgängligt från hela världen, 24 timmar per dag och 7 dagar i veckan. Boken digitaliseras och blir tillgänglig för dig som e-bok.

EOD bokens fördelar!

- Få samma utseende och känsla som med originalet!
- Använd ditt standardprogram för att läsa boken på skärmen, zooma och navigera genom boken.
- Skriv ut enstaka sidor eller hela boken.
- *Sök:* Använd fulltextsökning för enskilda fraser.
- *Klipp & klistra:* Kopiera bilder och delar av texten till andra applikationer (t.ex. ordbehandlingsprogram).

Villkor för användning

Genom att använda EOD-tjänsten accepterar du de villkor som ställs av biblioteket som äger den aktuella boken. EOD erbjuder åtkomst till digitaliserade dokument enbart för personlig, icke-kommersiell användning. För annan användning vänligen kontakta biblioteket.

- Villkoren på svenska: <http://books2ebooks.eu/odm/html/nls/sv/agb.html>

Fler e-böcker

Redan nu erbjuder 30 bibliotek från 12 europeiska länder denna service.

Mer information finns tillgängliga via <http://books2ebooks.eu>

[PEHRSDOTTER, KARIN.]

P 39

Sandlingar,

Angående

Den Predikande Pigan

Carin Persdotter

Från Neriket och Hardemo Socken.

Innehållande:

1:mo, Kongl. Collegii Medici underdåniga Uttrande til Kongl. Maj:t, hwarwid är bifogat Assesforens Doctor Odhelii Votum.

2:do, Probstens i hennes Födelse-ort Mag. Göstaf Hedins Intygande och Berättelse, ingifwen til Stockholms Stads Consistorium.

SEDERHEM,

Tryckt i för detta Kongl. Tryckeriet, 1773.

Biogr.
Sa
(Bu)

1700-1829

000

Sedan Collegium Medicum, til underdånigt följe af Eder Kongl. Maj:ts Nådige Befallning, både genom Desz Öfver-Ståthållare-Ämbete, samt Justitie-Revision, undersökt huru det är beffattat med Pigan Carin Persdotter ifrån Hardemo Socken i Nerike, hwilken en tid här i Staden på Södermalm, genom sina Predikningar ådragit sig mycken upmärksamhet, har Collegium härmed bordt afgifwa desz underdåniga Berättelse, samt yttrande i detta mål.

Hurudant hennes tillstånd är, och hwad omständigheter, så wäl wid, som emellan hennes Paroxysmer förefalla, samt den anledning til alt detta, hon sjelf upgifwit, täcktes Eder Kongl. Maj:ts Nådige inhämta utaf underdånigast bifogade berättelser af de Collegii Ledamöter, som uppå Collegii anmodan varit närwarande, både under och emellan anfällen af sjukdomen, och med all noggranhet uptecknat, så wäl hwad hon sjelf och hennes Wårdfolk berättat, som hwad eljest wärkeligen förelupit.

Äf de i berörde berättelse andragne omständigheter, kan Collegium icke annat finna, än at denna Piga, som har et ganska rörligt Nerv-Systeme, wärkeligen plågas af någon sjukdom, som henne då och då anfäller, under hwilken hon yttrar de tankar, de där äfwen under hennes friska tillstånd troligen måst syflosätta henne.

Collegium förankåtes så mycket mera at förmoda detta, som sådant aldeles icke är owant, ehuru det ej altid kommer til Allmänhetens kundskap, och wäcker så mycken upmärksamhet, som i närwarande

de händelse; Men Collegium bör dock icke härvid förtiga, at dylika Convulsiviska sjukdomar kunna efteras, eller ock, i mer och mindre grad, genom underslef skas, så at Collegium ej med wisshet vågar säga, hwad och huru mycket i detta tilfälle egenteligen härrör af sjukdom eller icke.

Zil at därföre så mycket säkrare utröna sanningen häraf, samt at afstyra den oordning, som under en mindre uplyst Allmänhets tillopp, at höra hennes Predikningar, kunde befaras, fördristar sig Collegium i underdånighet tilstyrka, at hon måtte aldeles skiljas ifrån sina nu warande bekantskaper, och förflyttas til härwarande Kongl. Lazarettet, för at där wistas i et särskildt rum, under inseende och uppakning af någon egen tillförordnad förnuftig och ömsint Sjukwaktersta, til hwilket rum ingen annan borde få tilträde, än Medici, då det lätteligen torde röja sig af hwad art sjukdomen är, och huru den samma skal botas.

Collegium ser nogsamnt, at detta för Kongl. Lazarettet torde medföra någon owanlig extra utgift, i synnerhet hwad förplågning och egen uppakning angår, och hemställer därföre i underdånighet til Eder Kongl. Maj:ts Nådigsste ompröfwande hwad medel må kunna utses at denna kostnad godtgöra.

Collegium Medicum framhårdar med djuraste nit och trohet

**Stormågtigste Allernådigsste Konung,
Eders Kongl. Maj:ts**

Allerunderdånigste och tropliktigste
tjenare och undersåtare.

ABRAH: BÄCK.

Zach: J: Strandberg. Joh: Bergstral. Pet: J. Bergius.
Joh: Pfeiffer. P: Bierchen. J: L: Odhelius. Isac Svensson.

Anton Hoffman.

Stockholm d. 19 Febr. 1773.

Assessor Odhelii den 19 Febr. aflämnade Berättelse om Pigan Carin Pärsson.

Uppå Kongl. Collegii Befallning har jag sökt göra mig underrättad om den Predikande Pigan Carin Pärsson, och haft tillfälle se henne både under, straxt efter och längre efter des Paroxysmer.

Hon är 23 år gammal, af medelmåttig längd, hvitlätt, fetlagd med swarta Hår och et stilla förbehållit upförande. Då jag den 8:de Febr. om aftonen klockan 9 första gången i sällskap med Herrar Professor Bergius, Assessor Pfeiffer, med flere, såg henne, hade hon natten förut predikat från klockan 6 om aftonen til kl. 7 om morgonen, men påstod sig likafullt icke wara trött eller matt, ehuru hon sade sig icke sofwit sedermera. Hon swarade beskedligt på hwad man frågade, men angående sina Predikningar, sade hon sig ingenting minnas eller weta. Då jag med en af de närwarande talte Fransyska, sprang hon hastigt bort til en Flicka, hwiskade henne något i örat, hwarpå denna gick ut och kom straxt in med Wårdinnan i Huset, som antog sig at swara för henne därefter. Swarken hon eller Wårdinnan wiste säga, när hon härnäst skulle predika, utan Wårdinnan berättade, at det skedde merendels hwar Söndags eftermiddag och följande natt, samt ibland des emellan. Den 16 påföljande Febr. hade jag tillfälle andra gången få höra henne under hennes Paroxysmer, från klockan 8 om afton til följande morgon kl. 5, då de slutades, på hwilken tid jag intet ögnableck gick från hennes Sång, på det jag kunde i agtgåga alt hwad där förelapp.

Paroxysmen hade då, såsom det sades wanligen ske, börjat med rysningar, så at hennes wänner märkte at Predikningarne skulle komma; De hade då lagt henne på en upbäddad Säng under Täcket, men i kläderne, dock utan skor; Först åkom henne Convulsiviska rörelser, därpå en styfhet i Hals, Armar och Ben, hwarpå hon började tala sagta, så at man knapt förstod henne, och änteligen klockan emot 8 utbrast hon i hårdt uttal och predikande, hwaruti hon war begrepen wid min ankomst. Hon talade då med så mycken hästighet, at det hördes långt ut på Gatan, ifrån Wåningen en trappa up, war

röd i ansigtet, höll ögonen slutne, och fastade sig med Hufvud och Bröst håstigt fram och tillbaka i Sängen, men emot folket, slog hop händerne, då hon wille med större intryck utmärka sina förmaningar, swettades starkt, Pulsen war liten och febrilisk. På det sättet fortfor hon til klockan half 9, då hon hastigt tystnade, låg stilla och talade sagta, liksom et Samtal med Grålsaren, alt til klockan half 11, under hwilken tid hon småningom swalnade af, fick naturlig färg i ansiktet och Pulsen blef ordentelig och friare. Klockan half 11 börjades hennes Convulsioner, då hon fastade hufvudet fram och tillbaka emot fötterna, bakåt ryggen, sidorne, och alla möjelige ställningar med händer och fötterne, knäpte ihop fingrarne, men höll tummarne raka, hwilket af hennes wänner utmärktes som et bewis at det ej woro fallande sot, därefter blef Hals, Armar och Fötter styfwa, hwilket änteligen håstigt aflannade, då hon suckade några gånger och talade sagta något litet, men började straxt hårdt och håstigt, med et ack! at predika, brukandes därunder lika åtbörder, och war i alla kropps omständigheter lika som förra gången, hwilket räckte til klockan war slagen 12, då hon liksom förra gången håstigt tystnade, började sit tystare tal och samtal, samt fortfor därmed til klockan half 3, under hwilket alt annat war lika som förr, undantagandes at hon en gång öpnade ögonen, spelade fort kring med dem och såg upåt Taket, hwilket hennes wänner uttydde wara et åskådande af den högsta Himmelska glädjen, hwaruppå, efter föregångne mycket starkare convulsiwiska rörelser än förrut, hon tredje gången började predika, med mycken håstighet til klockan inemot 4, då hon åter på lika sätt förföll i tyst tal, hwarmed hon fortfor til $\frac{3}{4}$ til 5, då hon efter affredstagande ur Himmelen, hade först convulsiwiska rörelser, dem hennes wänner uttydde på at hon bar Korset, slog händerna hårdt til sidorne, låste sagta Sader wär, och började då röra högra armen, därpå låste hon Serans Wälsignelse, och rödde därefter wänstra armen, och sluteligen med egna åtbörder, och dem de närwarande wittnade altid wara likformige, först öpnade sig ögonen, dit hon låshade hålla något, sedan i öronen, så tungan, och smorde liksom sitt ansigte, bröst och händer, efter hwilka Ceremonier hon öpnade ögonen, såg windögt och spelande med dem, liksom pröfwade at se sina händer, och ändteligen wände sig

sig emot de fringsläende, då hennes Wårdinna klappade henne på Kind-
benen, Pigan kyssade hennes hand, och den ena efter den andra tala-
de et par ord til henne; hennes utseende war då lifsom glättigt, men
med en half flathet; Swarpå en af de närwarande begynte sjunga
Psalmen: Wak up min själ, gif ära, och när den war förbi, talte
jag et par ord wid henne, då hon swarade sagtomdigt, och berättade
at hon sofwit godt. Hennes wänner försäkrade mig, at hon af det
nu förbigångne intet annat mindes, än det, at hon varit i härligheten
hos Jesum, hwilket tilstånd hon med innerlig glädje påmint sig.
Swaruppå jag flockan 5 skildes wid henne.

Då jag nu bde om detta hennes tilstånd falla mitt omdömmen,
bekänner jag gerna, at därwid ännu saknas en tillförlätelig kunskap
om första anledningen, hwilken ofelbart skulle göra Kongl. Collegium
mera säkert, emedan hwad hon sjelf därom berättat, och Herr Archia-
ter och Präses, efter hennes berättelse redan i Kongl. Collegio gifwit
tilkänna, hwilket ock finnes infördt i Dagligt Allehanda N:o 36, den
13 sissledne Febr., icke synes wara aldeles fritt från grundade mis-
tankar.

Hennes Theologiska System hörer wisserligen icke mig til at dö-
ma om, hwarföre jag ock borde aldeles gå det förbi; men för sam-
manhang med det Physiska jag obserwerat, kan jag icke aldeles läm-
na det obemålt, utan tilstår först och främst, at jag ingen kätterisk el-
ler förledande mening hörde, twärt om gick alt ut på förmaningar til
et dygdigt och Christeligt lefwerne, samt lydnad och trohet för vår
makalösa Konung, ehuru det skedde med Provincie-ord och en mycket
ostådad Swånka, som icke synnerligen utmärker någon Himmelst in-
giffwelse; Men hwad jag i den Theologiska delen fant besynnerligast,
är, at hela hennes upförande från början til slutet, skulle öfwertyga
Höföadarena om, at hon til själen war uplyst i Himmelen, och hade
Samtal med Trälsaren, med hwilken hon under det tyystare talet lif-
som öfwerlade genom frågor och swar, och beredde sig til den påföl-
jande Predikan, hwilket jag med all säkerhet och tydeligen märkte,
äfwen som hon uti millersta Predikan föresade at hon skulle genom ut-
wisande på sin kropp, låta de närwarande se huru Trälsaren plågas-
des

des wid sin förståfning, såsom en nyttig påminnelse wid nu instundande Påske-Helg, hwarmed hon och höll ord, i ty hon, uti convulsiviska rörelserne, böd til at wisa sig bakbunden, bära Korset, med mera.

Den andra Predikan gick ibland annat ut på at försäkra huru hon icke wore sjuk, hwarcken af Mastar, Sinnicke-Mast eller annat; som åter tydeligen härrörde ifrån några til henne dagen förut skickade Mast-Medicamenter, hwaråfwär hennes wänner beflagade sig och försäkrade wara för henne ombjeligit at taga in. För öfrigit Predikade hon, såsom wore hon befalt af Trälsaren, och föregaf sig wara en wäckelse-röst til at afstå med synden.

Men at nu komma til min egenteliga skyldighet, hwad hennes Physiska beskaffenhet angår, så upkommer därwid nödwändigt först at utleta huruvida hennes convulsiviska håfningar äro wärkeligen Convulsioner eller ej.

Wi wete at Convulsioner upkomma i Musklarne emot wår wilja, samt när de äro Chroniske och Periodiske, altid med sansning och känsel, men röra de Hufwudets inre delar och Hjernan, mister Patienten både sansning och känsel, hwilket då kallas fallande fot i mer eller mindre grad.

Ell den Epileptiska delen kan man wißt icke föra hennes ansöter, af den ordsaken, at hon ibland under dem jämrade sig och tydeligen små-talade eller qwidde, som nu skedde under de sista ryckningarne, hwilket af hennes wänner uttyddes wara en bön til Trälsaren om at få bli med själen qwar i Paradis. För wärkeliga Convulsioner kunna de icke heller räknas, emedan en sådan Patient både har känsel och kan sansa sig; hwilket hwarcken hon eller hennes wänner wille tilstå, i thy hon låt sticka och knipa sig utan minsta rörelse, äfwen som jag höll L'eau de Luce (et mycket starkt Lukt-wattten) flere gånger hastigt til henne utan wårkan, ehuru hon en gång, då jag täppte til Näsduken, som helt wåt därpå, så at hon nödgades draga andan åt sig, hastigt drog hufwudet undan.

Således torde det blifwa troligt, at dese hennes wridningar och besynnerliga åthäfwar ske til en stor del efter hennes egen wilja och af

affigter, samt blifwa i så måtto ingen sjukdom; hwartil följande omständigheter synas styrka:

1:mo, At hon war ganska nitiss i sina Predikningar, at med ideo-
liga repetitioner söka öfwerthyga de närwarande, huru hon hade
Samtal med Grälsaren, och talte til dem på hans befallning, och ge-
nom hans Andä.

2:do, At wiße hennes utlåtelse under det tystare Talet gåfwo
tilkänna, at Convulsionerne skulle komma, såsom när hon sade: Det
är godt, som du gör, söta **J**esus, kundgjorde straxt hennes Wär-
dinna, at nu skulle Convulsionerna komma, hwilket ock skedde. Wär-
dinnan, med flere, kunde äfwen i anledning af wiße ord, säga om de
skulle blifwa starkare eller swagare, äfwen som hon i sin millersta Pre-
dikan förut tillsade om de Convulsioner, som härmade Christi förhåst-
ning.

3:tio, Någre hennes wänner wille ock bewisa hennes Gudomeliga
ingiftwelse därpå, at hon kunde säga hwad klockan war, fast hon
blundade och talade med Grälsaren, hwilket gick til på följande sätt:
Carin sade då, huru ljufligen klingar icke dina Kläckor söta **J**esus?
Swad är nu klockan söta **J**esus? då Wärdinnan m. fl. straxt
kundgjorde, at man nu borde gifwa akt, så skulle man få höra huru
hon accurat det skulle säga; Men första gången, klockan 10, då jag
med flere nyss hafte klockan uppe och sagt hwad hon war, samt Brand-
wagten ropade, slog det Carin felt, så at hon sade klockan war 11,
det hon dock straxt rättade, uppå hennes wanners försäkran til folket
at så skulle stje, och bad Grälsaren om förlåtelse; efter en liten stund
sade Wärdinnan, som då lutade sig nära til henne, nu sade hon at
klockan är 10; och Pigan sade sielf straxt efter, klockan är $\frac{1}{4}$ öf-
wer 10, hwilket ock war sant, emedan så långt war lidit under alt
detta, at hon bad Grälsaren om förlåtelse, m. m. Andra gången
hon med lika förberedelse sade hwad klockan war, träffade hon rätt,
at hon war 4, men det ringde just då 4 i Marie Kyrko-Torn, som
helt tydeligen hördes in i rummet.

4:to, War hennes tystare Samtal tydeligen en förberedelse til den
påföljande starka Predikan, och då en gång flere bättre klädde Grun-
tim-

timmer därunder inkommit, som trängdes ända in på Sängen, blef följande Predikan starkt talat emot granna kläder och högfärd; Afwen som den förr omtalte utlåtelsen i mellersta Predikan, at hon skulle wisa Christi korsfästelse, som ock skedde, synes mycket öfwerlagd.

5:to, Det sista tysta Samtalet efter klockan 4, innehöll, som sagt är, böner om at få bli qwar i Paradis, då hon talade mera tydeligt och redigt än förra gångerne, men när det ej wille hjälpa, utan hennes själ skulle därifrån tillbaka, tog hon ändteligen afsked på följande sätt: hon låg stilla med Hufwudet, wändt åt wäggen, blundade och sade: Adieu Gud Fader, Adieu Guds Son, Adieu Gud den Selige Ande, Adieu Guds Moder, Adieu du klarstjånande Abraham, Isac och Jacob, Adieu min söta Engel, (ty hon har en egen Engel, med hwilken hon ibland äfwen håller samtal) Adieu alla Sjålar. Hwarpå hon tystnade litet, och efter den omtalte Korshåringen om någon stund beredde sig til at se up, brukandes därtill egna, besynnerliga och alltid lika åthåfwor, såsom nyss förut sagt är.

6:to, Under den Spasmen, som alltid stöt Convulsionerne, kunde jag utan måda råta ut hennes fingrar, och kände til min stora förundran helt tydeligen huru hon stråfwade emot och knäpte dem tillbaka; Afwenså kunde jag böja Mem-wecket. Då en af de närwarande, under det hon wisade huru Kristus war bak-bunden, med styrka tog i och wille låsa händerne, började Wårdinnan gråta, då jag på Fransyska bad honom släppa henne.

Alla desse omständigheter synas mig utmärka hennes med-wetande och en sjelf-willig åtgärd til desse håftiga convulsiwiska rörelser, hwilka därföre i det måsta ej låra wara någon sjukdom.

Men ånskönt det endast blefwe sanno-litt at de äro sjelf-willige, så blir dock tydeligit at hennes åthåfwor under Predikningarne ske efter hennes wilja. Hon blundar då, wänder sig altid åt folket, och ligger i förstone på ena armen i Sängen, samt kastar Hufwud och Bröst med håstighet fram och tillbaka, men när hon wil intrycka sina förmaningar med mer allfwar, än wanligit, wrider hon sig bättre på
ryg-

ryggen, så at hon kan nyttja bägge händerne ledig, med hwilkas hoppflående hon då ganska ifrigt utmärker wärdet af de sina förmaningar.

Min oförgräpelig mening blir således, at förnämde Carin Pärssdotter har et mycket rörligt Nerv-System, och Hysterisk benägenhet, hwilket föranleder henne i sin enfaldiga wälmening til gudeliga Phantasier och inbillningar, dem hon tror sig böra nyttja til andras uppbyggelse tillika, och at hon således wärkeligen har en Nerv-Sjukdom, som är orsak til hennes uphettade föreställningar; men tecken til Masckar har jag aldeles icke kunnat blifwa warse.

Huruwida en mislyckad kärlek eller annan Passion härtil kan hafwa lagt grund, såsom eljest merendeles händer, kan jag i brist på förnuftige underrättelser från hennes hem-ort icke säga, ehuru det wätorde blifwa nödigt få weta.

En nästan dylik Casus har jag haft på Kongl. Lazarettet här i Staden, där en Piga af mislyckade Gisternåls uträkningar hade ungefär samma slags ryckningar; men som hon tillika war mycket ondsint, så utför hon i grusweliga swordominar och förbannelser.

Hwad Kongl. Collegium därefter angående denna Carin Pärssdotter skulle kunna tilstyrka, torde blifwa det, at hon skiljes från sitt nu warande umgänge, at hon hålles af fromsint och förnuftigt Folk med fogelighet til lätta sysslor, såsom Spinna, Sy, Sticka, Nysta m. m. och at, däråst Prediko-Madan skulle komma åt henne, hon då icke må få samla Åhörare, utan at hon endast agtas af någon beskedlig och förnuftig människa från at skada sig sjelf, samt sluteligen at hon kunde med lämpa förmås at dricka Mineral-Watten, och nyttja därtill tjänlig Diet och kropps-rörelse.

Joh: L: Odhelius.

At föregående Affskrifter äro med de uti Kongl. Collegio Medico förwarade Concepter och inlämnade Berättelser, lika lydande, intyggar

Jonas Rimmius.

AQuarius.

Berättelse om en Predikande Piga i Väster-Neriket, uppsatt af Ortens Kyrko-Herde.

Pigan Karin Pärsson, född i Måsby och Hardemo Socken år 1750, blef i Föräldrarnes Hus upfostrad som andre Allmogens Barn, så at hon ock lärdt läsa i Bok och förstå de nödvändigaste Christendoms Strycken, dock ingendera med tillbörlig redighet. Efter Föräldrarnas död har hon merendels varit hemma hos sin Svåger och Syster i Måsby, utan at hos henne under hela Barn- och ungdoms-tiden kunnat märkas något besynnerligt; utan har hennes uppförande varit på samma sätt, som i Allmänhet andras af samma Rids, ålder och Stånd.

År 1769 har hon fallit i någon svår sjukdom, som varat i flera veckor med så tryckande plågor, som bevekt alla åskådare til medlidande. Då hon efter denna sjukdommen kommit sig något före igen, har hon begynt at predika, och det med sådan håstighet och ifwer, at Folket ifrå kringliggande Byar och Gårdar blifwit hopetals ditlofsade at höra henne flere dagar å rad: änteligen blef hon aldeles frisk och då öfvergaf at predika. Straxt omförde ryktet om henne åtskillige berättelser; Man sade, at hon redan i sin späda barndom haft uppenbarelse om den Himmelska härligheten; at hon under och efter öfswannämde sjukdom sedt både Himmelryket och Helfwetet, och där igenkändt åtskillige Personer, af hvilka hon ock någre namngifwit; at hon i Kyrckan kunnat se, hvilka woro rättssinnige i sin Gudagtighets öfning eller icke; at hon sagt förut, det den eller den snart med döden skulle afgå, med mera.

År 1770 kom hon i tjenst til Öddra Söckwi i Kråklinge Socken, där hon upförde sig som et redligt Tjenstehjon ägnar, utan at hos henne förspordes någre besynnerligheter. Michelsmåhan samma år syntade hon därifrån til Bonden Olof Olsson i Måsby i samma Socken at tjena, och förhölt sig där på samma sätt som i Söckwi intil Julhelgen, då emot Nyåret begynte hon klaga öfwer någon sjukdom och blef sängliggande.

Da

Dagen efter Nyårs-dagen 1771 straxt efter midnatten, kom bemalte Olof Olsson til Prästegården, och berättade, at hans Piga wore sjuk och åstundade Nattwarden, tilläggandes at hon predikade. Jag reste dit, och wid ankomsten fant henne Predikande, hwarmed hon dock snart uphörde, då jag började tala med henne om hennes tillstånd, gjorde henne någre Christendoms Frågor, dem hon som andre enfaldige beswarade, hwarefter jag meddelte henne Nattwarden, och reste därifrån. Två dagar derfot tala om något förestående Krig i Landet, och at hon tillika med sin Husbonde och en sin Swåger skulle resa til Stockholm, at hos Konungen göra anstalt om Krigets afwändande, samt utwårka alswarsam Förordning emot de grofwa Synder och laster, som nu allmänneligen gå i swang, med mera.

Jag reste därför åter dit, och fick afhöra någon del af det som hon talade; det samma skjedde ock på Trettonde dag Jul, då jag wid halfannan timma afhörde hennes Predikan, hwilken så wäl nu, som de förre gångerne bestod däruti, at hon straffade åtskillige nu gångbara laster: såsom werldenes kärlek, Eder och Swordommar, Guds Ords föragt, Dryckenkap, Drukt och adramåst Högfärd i Kläder, i synnerhet hos de Sörnåma. Under predikandet hölt hon stilla då och då, kikasom wille hon höra til, hwad Frälsaren befalte henne tala, det hon straxt styckewis framförde, slutandes måst hwar mening med det ordet: säger Jesus. Stundom yttrade hon sig, at Jesus talade genom Synderstans man. Alla gånger war Huset upfyllt med åhörare, som samlat sig snart sagt ifrå hela Soeken.

Jag wille i förstone icke göra henne något hinder, emedan jag war angelägen, at kunna utforska rätta beskaffenheten häraf. Jag gaf därför nogaste ått på alla hennes utlätelser, och fant icke något stridande emot war rena Salighets lära; men emot Historiska Sanningen råkade hon stundom förtala sig såsom: då hon tillågnade Johannes Handa-Zwändet, som Skriften berättar om Pilatus, med något mer dyligt. Se en och annan har hon sagt, då hon någon gång råkat förtala sig, har hon straxt fått bannor af Frälsaren. Måst hwarje gång
hon

hon slutade sina Predikningar, hade hon andra sällsamma upptåger för sig, hwilket ock en gång skedde i min närvaro; Hon satte sig up i Sängen alltid med tillslutne ögon, liksom mottog med händerna Korset af Frälsaren, lade det först på den ena arken och sedan på den andra, pustade därunder ganska tungt, fick det ifrå sig, och tackade, at hon varit wärdig bära Frälsarens Kors. Hon tycktes emottaga någon mat af Frälsaren, förde den til munnen, smakade och åt med mycken begärlighet, tackade därföre med utlåtelse at det war ganska sött. Af Frälsaren undfeck hon ock Palmer, Palmor kallade hon dem, westade dem med handen under mycken Frögde-betnygelse, då hon ock begynte med drillande röst sjunga Helig, Helig, Helig, ganska långsamt.

Man berättade mig ock, at hon någon gång under förefräckelige åtbörder stält sig, som wore hon stadd på Korset, at lida för wisa menniskior, kände för något otidigt lefwerne, dem hon ock skolat nämnt wid namn. Alltid då hon war stadd i Predikande eller sina föregifna uppenbarelser, stälte hon sig såsom aldeles känslolös, utan både hörsel och syn, så at ingen skulle med någon åtgärd kunna taga henne därutur eller upwäcka henne utur sin dwala. Knapt hade Cassa här predikat en wecka, innan där af wiste sig en bedräfwelig wärkan. En morgon ganska bittida kom hennes Husbonde Olof Olsson til Prästgården, och omtalade med mycken håpenhet hennes ideliga Predikande, hwarunder hon ock nu skall hafwa sagt, det Olof Olsson den dagen skulle oförmodeligen få ganska mycket pengar och blifwa öfwermåttan rik. Jag kunde i förstone icke annat än bemöta detta med löse; men förmärkte snart, at mannen war på owanligt sätt rödd därefter, förklarandes någon farhoga för så hastig rikedom. Jag borde därföre gifwa honom här om alfwarsamma föreställningar, och af flere skäl försäkrade, det han för desse oförmodade pengar wäl skulle blifwa fri både den dagen och framdeles. Detta oaktat förmärktes ändå, at Olof icke war just wäl til mods; Hwarwid ock Drängen Jöns Olsson, som denna gången gjordt honom följe til Prästgården, berättade, at Olof hela förslutne natten varit mycket orolig.

Jag gaf honom den underwisning som han nu tycktes behöfwa, hwarmed han och Drängen åter reste hem. Men Olof blef ju längre, ju mee
be

betagen til sina sinnen, så at han ock wille afhända sig lifwet, agtan-
des efter tilfalle, at kunna löpa bort. Jag bestälte därföre genast
wacht om honom, fogade skyndesam anstalt, at ådren blef öpnad, reste själf
til Drebro at rådgöra med Pårarena, hämtade hem Påredom, som man
med möda kunde beweka honom at bruka; Besökte honom dageligen och fram-
för alt skaffade ofördröjeligen bort Predikanten, som emedertid blifwit nå-
gorlunda frisk, utur hans Hus. Anteligen efter wid på två weckors fö-
t sådant elände, begynte Olof Olsson komma til sina sinnen igen och
blef aldeles frisk, som han ännu är. Jag feck sedan weta, at så of-
ta Pigan begynte predika, har Olof sjelf rest ut til Byarne, at bå-
da tillsammans åhörare och alltid wisat sig därwid öfwermåttan up-
märksam och intagen; fågnat sig högeligen därefter, at han hade en
sådan Guds Människa i Huset, at hans Hus nu blifwit et Böne-
Hus, som förut warit en Köfware-Kula, med mera. Då jag flere
gångar under ensfilte samtal wille nogare utforska Cajfas tilstånd, be-
rättade hon mig aldrärförst det, som hon både förr och sedan sagt för
många andra, nemligen at då hon war wid Fem års ålder, skall haf-
wa Bår, har hon welat följa med, men icke fått lof af Föräldrarne,
hon har då i sin enslighet gått på en Stege uppå Taket, och wid hon
där setat, seende up åt Himmelen med förundran öfwer dess behageliga
och wackra anseende; har henne infallit den tancka, at efter Himme-
len wore så wacker utwärtens, måtte där innantill wara långt större här-
lighet, den hon ock önskade nu få se, under det hon ofta låste de
Böner, som hon redan lärt utantill, och woro förnämligast de wanlige
Bords-Låxorne. Härunder skola nu två Portar på Himmelen blif-
wit öpnade, då en Engel kommit ned och hämtat henne dit up, hwa-
rest hon fått wara sex timmar under den osägeliga härlighetens beskå-
dande; och sedan Engelen åter fört henne ned och satt henne på sitt
förra ställe, har hon ändå en god stund setat och sedt up åt Him-
melen innan Portarne blefwo tillstutne. Denna händelsen sade hon
sig aldrig hafwa uppenbarat för någon förr, än under hennes här-
först beskrefne sjukdom. Då jag förestälte henne, at så wäl detta,
som hwad annat hon föregaf om sina uppenbarellser och samtal med
Frälsaren, wore orimligt och icke öfwerens stämmande med Guds Ord,
war

war altid henns swar detta: Gud wet, jag tyckte at det war så. Men då jag med något skarpare föreställningar underwiste henne, huru det föregifwande, som skulle hon lida på Korset för andra, wore den grofwaste försmädelse emot vår dyra Trälsfare, och et föroringande af hans fullkomliga förtienst, tycktes hon blifwa nog håpen, icke wetandes, hwad hon skulle föregifwa.

Churu många, äfwen ibland menige man, icke ansågo Cajssas upförande för något särdeles betydande, woro dock flere, som hade om henne, jag wet icke hwad slags, widskjeppelig tanka. Innan hon flyttade ifrån Wäsby, och då hon en dag war gången til Prästgården, kom en äldrig man ifrån Edsbergs Socken P. J. S. at hos henne söka hjelp för sin dotter, som några år warit rörd til sinna sinnen. Jag underwiste honom, straxt om sin willfarelse, och wille taga widskjeppelsen eller wantron ifrån honom, men han wille icke wara tilfrids innan han ock fick tala med Cajsa, detta tilstodde jag ock, då Cajsa äfwen alswarsamt årkände at hon icke förmådde göra den sökte hjelpen.

Sedan Cajsa flyttat ifrån Wäsby til Hardemo, och war nu stadd i Slipsta by, kom bud til mig, at hon åter predikade, och åstundade få tala med mig; Jag reste dit, och wid jag kom inpå gården, berättades mig det hon sagt förut, at jag nu wore på väg, och skulle snart komma in, hwaröfwer hon fågnat sig; twiswels utan war hon försäkrad, at jag sorgfällig om hennes Sjåla tilstånd skulle komma på den stunden som jag läswat. Då jag kom in i Huset, fant jag henne liggande i Sängen och predikande med wanlig iswer i mycket Folks närwaro. Churu de närwarande trodde, at ingen skulle kunna hindra henne ifrån sitt Predikande, gick jag dock til Sängen och tistalade Cajsa med någon alswarsam röst, at om hon nu wille tala med mig, skulle det ske straxt, ty jag hade icke tilfälle, at där länge dröja. Straxt begynte hon sträcka ut armarne, gnugga sig i ögonen, satte fingren i öronen och reste sig up. Hon sade sig då hafwa något angelögit at tala med mig. Jag gaf det närwarande Folket en tjenlig underwisning i detta ämnet och födmanade dem, at gå hwar til sitt; de gingo ock straxt ut, allenast Hus-Folket blef inne qwar.

Cajssas

Cajjas ärende war då, at rådgöra med mig om någon påtänkt resa til Stockholm; och då jag sådant ogillade, wille hon at jag skulle skrifa til Öfwerheten med föreställning om Krigets afwändande, och i synnerhet påyrcka någon Förordning emot Högfården och andre nu gångbara laster. Men sedan jag nu hade underwist henne huru både fåfång och onödig denna hennes omsorg woro, gaf hon sig tilfrids. Någon tid härefter, då Cajsa wistades i Allawi, kom hennes bud til mig med begäran, jag wille resa til henne, tilläggandes det hon hade fått lof af Trålsaren til at få tala med mig. Efter något Betänckande gaf jag det swar, at jag skulle inom få dagar, nemligen den sista Februarii resa i något ärende til Wibby, och torde då om morgonen komma den wägen åt Allawi och säga til. Sedan jag hos mig öfwerlägt hennes föregifwande, det Trålsaren gifwit henne lof, at få tala med mig, samt widare kom ihog, at då hon wetat på hwad dag jag skulle komma til henne, har hon talat där om förut, för at inbilla Folket, som wore hon förut-metande, tog jag bemälte dag en annan wäg och kom icke til Allawi, från Wibby Probste-Gård reste jag mot åstonen til Hageberg, at blifwa där öfwer natten. Där feck jag weta af den, som samma dag afhördt hennes Predikan, huru hon om morgonen hade med någon fågnad berättat för Folket, det jag inom en liten stund skulle komma til henne, och när hon såg detta slå felt, har hon sagt, at jag skulle komma följande morgonen. Följande morgonen, då jag reste ifrån Hageberg til Hardemo Kyrka, at gjöra Tings-Predikan, hade jag min rätta wäg åt Allawi, men gick ändå ej där in, utan allenast sände helsning til Cajsa med någon, som jag träffade där på gatan. Då har hon sjelf enskyllat mitt uteblifwande där af at jag nu icke hade tid, men hade ändå det hopp, at jag skulle komma en annan gång, hwilket dock ej heller skedde. På Tjerde dag Påsk kom Cajsa åter til Kråklinge, at få tala med mig. Jag förögaf, at jag då icke hade tid därtill, utan bad henne blifwa qwar några dagar tills jag fingo bättre ledighet, detta skjedde; hennes Syster som följt henne til Kråklinge reste hem igen. Men Cajsa blef qwar; kort därefter blef hon säng-liggande, och som tycktes, werckeligen sjuk. Där under började hon en och annan gång predika, men uphörde snart, efter jag icke tillstodde något Folk at löpa därtill.

En dag då allenast jag och min Hustru wore inne i Kamraren, där Cajsa låg, begynte hon åter Predika, då hon ibland annat yttrade sig i de orden: Jag hafwer icke återlöst Eder med Silfwer eller Guld, utan jag hafwer utgifwit min Enda Son för Eder, säger Jesus.

Härpå föll jag henne i talet, då hon ock straxt tystnade; Jag erindrade henne wilfarelsen, påminte at Jesus icke har någon Son, förmanande henne, at aldeles återwända med Predikande. Hon tog detta i akt, gick följande dagen up af Sängen och blef frisk; och ehuru hon då och då tycktes hafwa känning af någon sjukdom, som måst bestod uti Mage-plåga, predikade hon dock icke mer i mitt Hus, ehuru hon blef där qwar til Michelsmåßan, förrättandes några lätta syflor, som inuti Huset kunde förefalla. Dock påkom henne denna tiden somlige dagar någon ångslan den hon med många tårar gaf tillkänna, sågandes sig sjelf ej weta ordsaken därtill. I Januarii Månad 1772 wistades hon uti Drebro några dagar och där Predikade ofta i närvaro af ganska många Åhörare; och som jag trodde, at öfwer et så sällsamt företagande torde med tiden följa någon närmare undersökning, satte jag straxt denna berättelsen på papperet, emedan jag ännu hade de angelägnaste omständigheter uti minnet. Om Sommarren samma år war ock Cajsa i Drebro, som oftast stadd i lika arbete.

Sedan hon förleden Höst afrest härifrån Deten, feck jag et Bref skrifwit i Cathrina Pärssoners namn, af Stockholm d. 19 December 1772, hwaruti hon förståndigar mig sitt warande tillstånd, införande ibland annat, afwen desse orden: ” Herr Probstens wet det underbara, som Gud gjorde genom min syndiga och owärdiga hydda, ” det har sin fortgång ännu, men här har Herren ännu, ej tillåtit ” någon Storm därpå af mörkrets wäldighet.

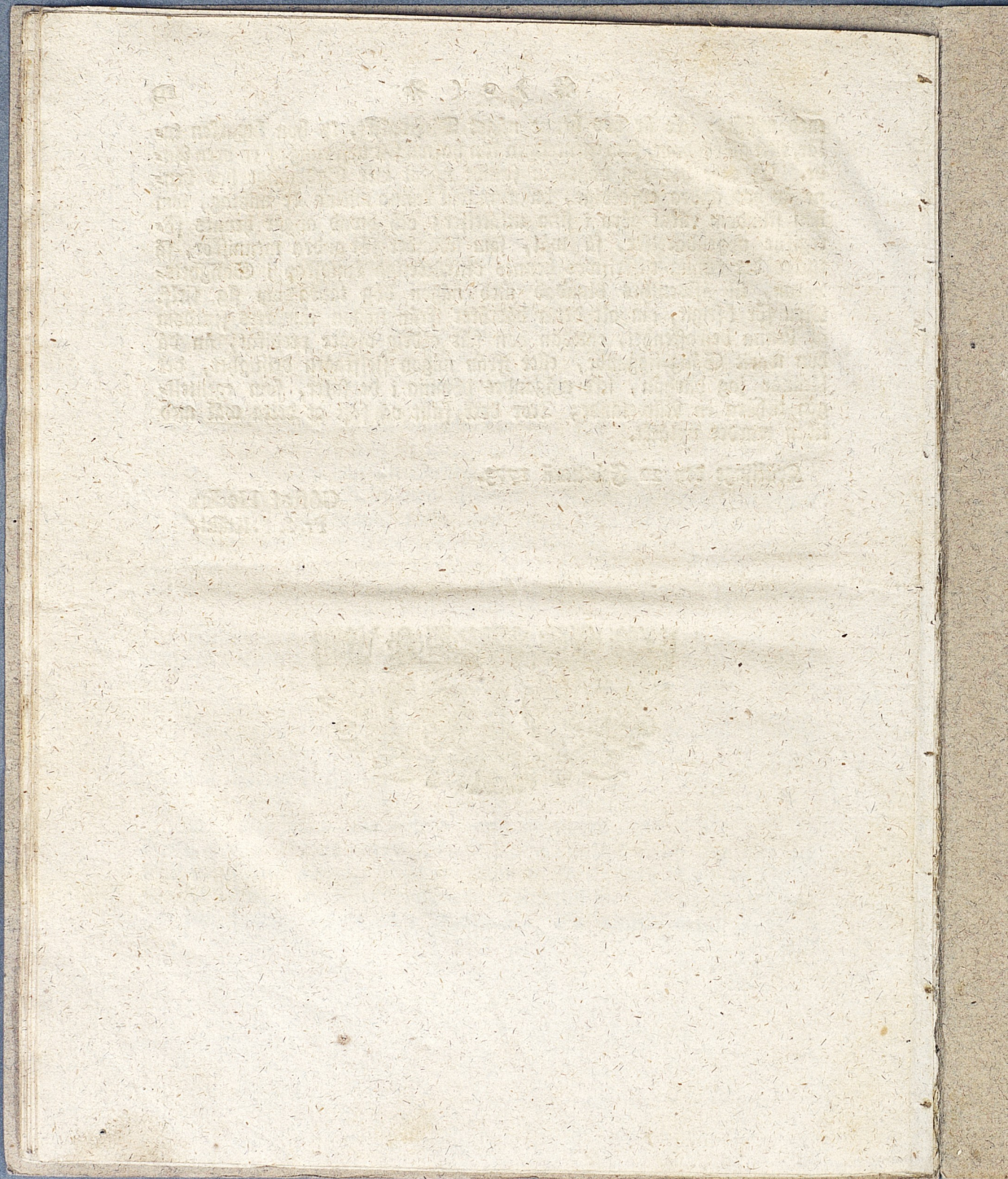
Och aldenstund jag således mer än andra haft tillfälle, at lära känna Cajsa Pärssoners tillstånd i denna delen, finner jag mig ock skyldig, at närmare yttra däröfwer mina tankar. Men måste dock widgå, at därtill fordras et besynnerligt efterfinnande, så at jag swärligen kan stadna i något wist omdömmet. Så mycket wägar jag såaa
med

med wissnet: icke är hos henne något Djeswulstt, ty hon hwarken talar, eller gör sådant, som egenteligen kan hafwa sitt ursprung af en oren Ande. Ej eller har jag någonsin funnit något mer Gudomligt hos henne än hos andra enfaldige, hwarom wäl kunna wittna de misstag, som hon stundom råkat göra i sina utlåtelse; och hwad angår hennes föregifne uppenbarelser, så wäl, som lidandet för andra menniskor, så tyckes det kunna tilskrifwas hennes otillräckeliga kundskap i Salighets-Läran, til äfventyrs blandad med någon hög tanka om sig sjelf. Men för öfrigit, om alt detta härbrer ifrån någon inwärtas sjukdom af denna beskaffenhet, emedan hon här aldrig oftare predikat, än då hon varit Säng-liggande, eller ifrån någon sjelstagen driftighet, det lämnar jag dårhån, icke wägandes dömma i de saker, som egenteligen tilhöra en Allwetande; Tror dock fullt och fast at detta wäl med tiden warder uptäckt.

Kräklinge den 22 Februarii 1773.

Gösta Hedin.
Pr. & P. Kräkl.

www.books2ebooks.eu